

Levensvormen van *Filago minima* (Sm.) Pers.

H. Griffioen
(Bussum)

Van de vijf Nederlandse *Filago*-soorten zijn er vier opgenomen in het eerste deel van de Atlas van de Nederlandse Flora – uitgestorven en zeer zeldzame planten – (Mennema c.s., 1980). Dit geldt niet voor *Filago minima*, het dwergviltkruid, dat vrij algemeen voorkomt. Volgens Heukels-Van Ooststroom (1977) is de soort eenjarig en zomerannueel. Heimans, Heinsius & Thijsse (1965) vermelden haar uitsluitend als tweejarig, c.q. winterannueel. In het najaar van 1980 en in de winter van 1980-'81 vond ik bij de sporthal 'de Zanderij' in Bussum enige jonge exemplaren van *F. minima*, die kennelijk als winterannuellen konden worden getypeerd. Deze planten waren medio juni 1981 tot flinke exemplaren uitgegroeid en stonden reeds in bloei.

F. minima is een kentaxon van het Thero-Airion. Binnen dit verbond is de soort in het Gooi dikwijls te vinden op vrij open groeiplaatsen met humusarm dekzand, waarin wei-

nig of geen mossen voorkomen. In meer gesloten vegetaties of bij mosbedekking blijven de planten meestal klein en zijn zij dikwijls als éénstengelige dwergplanten aanwezig. Op vrij recent gestoorde plekken groeit de soort optimaal.

Van de groeiplaats met winterannuëlen is in juni 1981 een vegetatie-opname gemaakt en op dezelfde dag is ook een opname gemaakt van een groeiplaats waarin uitsluitend zomerannuëlen van de soort voorkomen (tabel 1). De eenjarige soorten, voorzover ik dat kon beoordelen, zijn in de tabel vermeld met hun levensvorm: W = winterannueel, Z = zomerannueel.

Bij *F. minima* was medio juni het verschil tussen winter- en zomerannuëlen duidelijk waarneembaar. De winterannuëlen waren groter en verder ontwikkeld dan de zomerannuëlen. Het onderste deel van de stengels van de winterannuëlen was verweerd en vezelig, met verdorde bladen. Van de zomerannuëlen waren de stengels nog geheel in goede staat. In de loop van de zomer vallen deze verschillen minder op.

Tabel 1. Twee vegetatie-opnamen met *Filago minima* (Sm.) Pers. als zomerannueel en als winterannueel

		opnamenummer	
		1	2
datum opname		18.VI.'81	18.VI.'81
oppervlakte (cm ²)		50 × 50	100 × 75
hoogte vegetatie (cm)		15	20
bedekking kruidlaag (%)		50	65
moslaag		ontbreekt	ontbreekt
<i>Filago minima</i>	W	+ .1 fl	.
<i>Filago minima</i>	Z	.	2.2 kn
<i>Ornithopus perpusillus</i>	W	3.3 fl, fr	+ .2 fl
<i>Aira praecox</i>	W	+ .2 fr	1.2 fr
<i>Jasione montana</i>		.	2.2 v
<i>Trifolium arvense</i>	W	.	+ .2 fl
<i>Trifolium arvense</i>	Z	.	2.2 v
<i>Rumex acetosella</i>		+ .2 fl	1.2 fl, fr
<i>Hypochaeris radicata</i>		.	+ .1 v
<i>Trifolium dubium</i>	W	.	r fl, fr
<i>Agrostis tenuis</i>		.	1.2 v
<i>Poa pratensis</i>		+ .1 v	.
<i>Erigeron canadensis</i>	Z	.	+ v

Opname 1: berm sporthal 'de Zanderij', Bussum, humusarm dekzand, recent gestoord; opname 2: braakliggend terrein Vredelaan, Laren, N.-H., humusarm dekzand, recent gestoord.

W = winterannueel; Z = zomerannueel.

Literatuur

- Heimans, E., H.W. Heinsius & J.P. Thijsse, 1965. Geïllustreerde flora van Nederland, 2te druk. Amsterdam.
- Heukels-Van Ooststroom, 1977. Flora van Nederland, 1^{ge} druk. Groningen.
- Mennema, J., A.J. Quené-Boterbrood & C.L. Plate, 1980. Atlas van de Nederlandse Flora 1. Amsterdam.

Life-forms of *Filago minima* (Sm.) Pers.

The author mentions that *Filago minima* occurs both as a summer and as a winter annual. Table 1 shows the differences in vegetation in which both life forms occur. In mid June 1981 the winter annuals were further developed than the summer ones.